

ชีวิตในวัง

Jamsai

ทดลองอ่าน

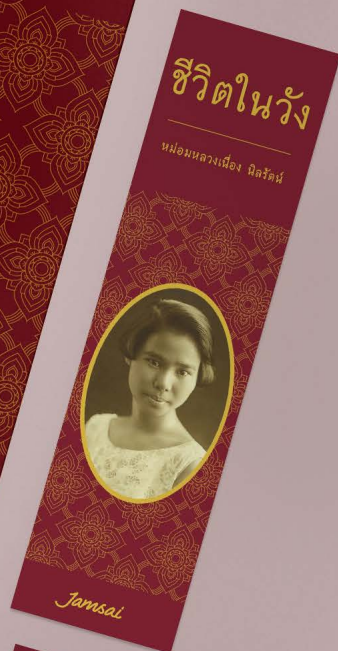
Jamsai

ทดลองอ่าน

Jamsai

ทดลองอ่าน

หม่อมหลวงเนื่อง นิลรัตน์

ชีวิตในวัง

หม่อมหลวงเนื่อง นิลรัตน์

ชีวิตในวัง

หม่อมหลวงวณิชา นิละธน์ เขียน

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ ISBN 885-930-51-0794-3

ภาพประกอบ

สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

ภาพประกอบตัวอักษรอาหาร

กัลยกร เจริญอมรรัตน์

จัดพิมพ์โดย

Jamsai

บริษัท แจ่มใส พับลิชชิ่ง จำกัด

285/33 ถนนจรัญสนิทวงศ์ แขวงบางขุนศรี

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700

โทรศัพท์ 0-2840-4800 โทรสาร 0-2840-4801

อีเมล editor@jamsai.com

เว็บไซต์ www.jamsai.com

จัดจำหน่ายทั่วประเทศโดย

บริษัท อมรินทร์ บুক เซ็นเตอร์ จำกัด

108 หมู่ที่ 2 ถนนบางกรวย-จตุรนต์

ตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอบางกรวย จ.นนทบุรี 11130

โทรศัพท์ 0-2423-9999 โทรสาร 0-2449-9561-3

เว็บไซต์ www.naiin.com

ราคา 659 บาท

พิมพ์

กระดาษพิมพ์

หัวใจสายตาคุณ

www.greenread.com

ชีวิตในวัง

หม่อมหลวงเนื่อง นิลรัตน์

คำนำสำนักพิมพ์

จุดเริ่มต้นของโปรเจกต์นี้มาจากการที่เราสังเกตว่าพฤติกรรมการอ่านรสนิยม และช่วงวัยของผู้บริโภคสิ่งพิมพ์ได้เปลี่ยนแปลงไปจากที่เคยเป็นมา ด้วยทุกวันนี้เป็นยุคสมัยของโซเชียลมีเดียและดิจิทัล แม้แต่หนังสือก็เปลี่ยนรูปไปเป็นฟอร์แมตดิจิทัล ซึ่งต้องยอมรับว่าตลาดหนังสืออิเล็กทรอนิกส์หรือที่เรียกสั้นๆ ง่ายๆ ว่าอีบุ๊กนั้นเติบโตอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว สำนักพิมพ์แจ่มใสมีฐานลูกค้าหลักคือกลุ่มคนรุ่นใหม่ เราจึงคิดที่จะเชื่อมโลกสองใบของคนสองวัยเข้าด้วยกัน มันจะดีแค่ไหนถ้าเราสามารถนำงานเขียนที่ทรงคุณค่าพาเข้าถึงยากเสียแล้ว มาเสนอแก่พวกเขาด้วยวิธีที่ง่ายแสนง่าย แค่นั่งอ่านนิ้วคลิก

หนึ่งในงานเขียนทรงคุณค่าที่เรานึกถึงเป็นเรื่องแรก คือผลงานของหม่อมหลวงเนื่อง นิลรัตน์ ได้แก่ ‘ชีวิตในวัง’ และ ‘ชีวิตนอกวัง’ อันเป็นผลงานขายดีตลอดกาลและตีพิมพ์มาแล้วหลายต่อหลายครั้ง กระนั้นก็ยังมิแพนๆ นักอ่านของหม่อมหลวงเนื่องอีกเป็นจำนวนมากที่ไม่มีโอกาสได้เป็นเจ้าของหนังสือทั้งสองชุดนั้นอีกแล้ว เพราะหมดเกลี้ยงไปจากแผงหนังสือหลายปีติด

เมื่อแจ่มใสเราได้รับเกียรติจากคุณมาลินี ณ นคร ผู้เป็นหลานของหม่อมหลวงเนื่อง นิลรัตน์ ว่าเห็นด้วยกับกับเราที่จะให้ ‘ชีวิตในวัง’ และ ‘ชีวิตนอกวัง’ ได้เกิดใหม่อีกครั้งในโลกดิจิทัล เราจึงยินดีอย่างยิ่งที่จะได้ทำหน้าที่คนกลาง นำงานเขียนชั้นดีเหล่านี้ออกสู่ผู้อ่านรุ่นใหม่ ตลอดจนนักอ่านวัยผู้ใหญ่ที่กำลังตามหาผลงานทั้งสองชุดนี้อยู่เช่นกัน

‘ชีวิตในวัง’ เล่าถึงเมื่อครั้งหม่อมหลวงเนื่องเล่าเรียนอยู่ในวังสวนสุนันทามีเหตุการณ์สนุกๆ มากมายตามประสาชาววัง และตำรับอาหารโบราณซึ่งหม่อมหลวงเนื่องได้ถ่ายทอดสู่ผู้อ่านโดยไม่ปิดบัง พร้อมภาพประกอบสวยงาม

‘ชีวิตนอกวัง’ ยังคงเป็นเรื่องราวที่สนุกสนานซึ่งหม่อมหลวงเนื่อง

ประสบพบเจอหลังจากออกจากวังมาแล้ว ทั้งชีวิตครู การไปชมละคร การไป
ถ่ายรายการโทรทัศน์ และชีวิตครอบครัวของท่าน มาเล่าสู่กันฟังได้อย่าง
น่ารักน่าสนใจ

หม่อมหลวงเนื่อง นิลรัตน์ เป็นสาวชาววังที่ 'พิเศษ' ความพิเศษไม่เหมือน
สาวชาววังทั่วไปของท่านนี่เอง ทำให้ประสบการณ์ชีวิตทั้งสมัยอยู่ในวังและ
ออกมาอยู่นอกวังแล้ว เมื่อผ่านมุมมองความคิดของท่าน ทุกเรื่องราวไม่ว่าจะ
เรื่องใหญ่เรื่องเล็กก็กลายเป็นเรื่องราวที่มีเสน่ห์ ท่านจึงเป็นที่รักและนับถือ
ของทุกคนทั้งที่รู้จักท่านเป็นการส่วนตัว และที่รู้จักท่านผ่านตัวอักษร

ตอนนี้ก็ได้เวลาแล้วที่ตัวอักษรจะได้นำพาความสุข ความสนุกสนาน
และสาระความรู้มาสู่ทุกคนอีกครั้ง เรามาย้อนเวลาไปกับเรื่องราวของ
หม่อมหลวงเนื่องกันเถอะ

ด้วยไมตรีจิต

สำนักพิมพ์แจ่มใส

ประวัตินักเขียน

หม่อมหลวงเนื่อง นิลรัตน์

เกิดในวังกรมหลวงพรหมวรานุรักษ์

บิดาเป็นหลานเสด็จในกรม ชื่อหม่อมราชวงศ์อ้น นิลรัตน์

มารดาชื่อนางเผือก นิลรัตน์ ณ อยู่ธูยา เป็นข้าหลวงพระชายาของเสด็จในกรมมาตั้งแต่เด็ก พอเป็นสาว เสด็จในกรมก็จัดการให้แต่งงานกับหม่อมราชวงศ์อ้น หม่อมหลวงเนื่อง นิลรัตน์เป็นบุตรสาวคนเดียวของบิดามารดา

ท่านย่า-หม่อมเจ้าหญิงสละบาย นิลรัตน์ เป็นนายห้องเครื่องของพระวิมาดาเธอในวังสวนสุนันทา อยากเลี้ยงหลานจึงไปขอหม่อมหลวงเนื่องมาเลี้ยง ให้เล่าเรียนหนังสือทั้งวิชาการครัว การเย็บปักถักร้อยอยู่ในวัง

หม่อมหลวงเนื่องครั้งนั้นอายุ ๒๑ ปี ออกมาอยู่นอกวังเพราะเปลี่ยนการปกครอง เจ้านายเสด็จไปอยู่ต่างประเทศ

เมื่อออกมานอกวังกับบิดามารดาก็ไปสมัครทำงานครู

พออายุ ๓๒ ปี ได้แต่งงานกับคุณวิชัย ไวชนะ เป็นครูใหญ่ อยู่ด้วยกัน ๘ ปี สามปีถึงแก่กรรม หม่อมหลวงเนื่องเลี้ยงลูกชาย ๒ คนมาจนรับปริญญา ออกทำงานทั้งสองคน แล้วในที่สุดลูกชายเสียชีวิตหมดทั้งสองคน

หม่อมหลวงเนื่องเลี้ยงหลานของลูกชายคนที่ ๑ มาทั้งสองคน หญิง ๑ คน ชื่อ ‘กระมลลัมย์’ ชายอีก ๑ คน ชื่อ ‘สมุทรไทย’ เดี่ยวนี้จบปริญญาแล้วทั้งคู่

และมีบุตรบุญธรรม คือนางสาวนิจ เหลี่ยมมอไร เป็นผู้สืบทอดการทำอาหารตำรับชาววัง โดยมีนางสาวมาลินี ณ นคร เป็นผู้ดูแลกิจการโดยรวม

หม่อมหลวงเนื่องเริ่มเขียนหนังสือเมื่ออายุ ๗๒ ปี เขียนเรื่อยมาจนอายุ ๘๖ ปีก็กราบถวายบังคมลาถึงแก่กรรมด้วยโรคชรา ในปี พ.ศ. ๒๕๕๓

จากใจหลานๆ (๑)

คุณย่าเริ่มชีวิตนักเขียนเมื่ออายุ ๗๒ ปี และถ้าคุณย่ายังอยู่ถึง พ.ศ. ๒๕๖๒
คุณย่าก็จะอายุ ๑๐๖ ปี เวลาผ่านไป ๓๔ ปี พวกเรารู้สึกภูมิใจ ปลื้มใจ แทน
คุณย่าที่วันนี้ทั้งผลงานและชื่อเสียงของคุณย่ายังคงอยู่ ตัวหนังสือของคุณย่า
ไม่เพียงแต่อยู่ในหนังสือเป็นเล่ม แต่ยังได้โลดแล่นอยู่ในโลกอินเทอร์เน็ตอีกด้วย

ขอบคุณสำนักพิมพ์แจ่มใสที่ทำให้ผลงานของคุณย่าเป็นสิ่งที่คนรุ่นใหม่
เข้าถึงได้และเป็นนิรันดร์

รักมากที่สุด

คิดถึงทุกวัน

คำสั่งสอน ความรักอันยิ่งใหญ่ที่คุณย่ามอบให้ จะอยู่กับพวกเราตลอด
ชั่วชีวิต

จากใจหลานๆ (๒)

คุณย่าเป็นคนรุ่นเก่าที่มีความคิดทันสมัยมาก แฟนคลับส่วนมากของคุณย่าจึงเป็นคนรุ่นใหม่ และถ้าคุณย่ายังอยู่ พวกเราคิดว่าคุณย่าต้องมีแฟนคลับ Gen Y, Gen Z หรืออาจจะถึง Gen Alpha ก็เป็นไปได้

จะทันสมัยแค่ไหนหรือแก่นเกินความเป็นสาวชาววังอย่างไร ต้องค้นหาใน 'ชีวิตในวัง' โดยหม่อมหลวงเนื่อง นิลรัตน์

หากใครที่เคยได้ลิ้มรสและคิดถึงอาหารชาววังตำรับบ้าน ม.ล. เนื่องแท้ๆ หรือท่านที่อยากสัมผัสรสชาติที่หาทานไม่ได้ง่ายๆ วันนี้ครัวชาววังโดยบ้าน ม.ล. เนื่อง นิลรัตน์ พร้อมเสิร์ฟที่ Eathai ชั้น LG ศูนย์การค้าเซ็นทรัลเวิลด์

สำนักพิมพ์แจ่มใส ขอร่วมเป็นส่วนหนึ่ง
ของการสร้างวัฒนธรรม 'การอ่าน' ให้เกิดขึ้นในสังคมไทย

พระวิมาดาเธอ พระองค์เจ้าสายสวลีภิรมย์ กรมพระสุทธาสินีนาฏ

ปิยมหาราชปติวรดา

พระอรรคชายาเธอในรัชกาลที่ 5

บทนำ

'วังสวนสุนันทา' ซึ่งเป็นวิทยาลัยครูสวนสุนันทาอยู่ขณะนี้ แต่เดิมในสมัยรัชกาลที่ ๕ พระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเป็นอุทยานใหญ่โต เป็นสวนป่ามีพรรณไม้หลากหลายชนิดปลูกอยู่ราบรื่นร่มเย็น มีตำหนักใหญ่น้อยปลูกอยู่เป็นระเบียบ ประมาณสัก ๓๐ กว่าหลัง มีสระน้ำใหญ่อยู่กลาง มีคูคลองทอดสายยาวเหยียด ติดต่อกันโดยทั่ว

ทุกๆ ตำหนักนั้นเขตรั้วแบ่งที่ดินอยู่ห่างกันพอสมควร สำหรับเป็นที่ประทับของพระมเหสี เจ้าจอม ทั้งพระราชธิดาทั้งหมด ทุกพระองค์ เมื่อสิ้นรัชกาลแล้ว จะได้ย้ายมาประทับสวนสุนันทา

ตำหนักพระวิมาดาเธอ ถูกกั้นรั้วเป็นเขตใหญ่กว้าง อยู่ติดริมสระน้ำใหญ่ มีคูคลองคดเคี้ยวน่าชมมาก มีทั้งเขาดินใหญ่ มีถ้ำใต้เขาเดินจากปากถ้ำทะลุออกกันถ้ำได้

มีตำหนักแฝดสองหลังเชื่อมติดต่อกัน เป็นที่ประทับพระวิมาดาเธอหนึ่งหลัง เป็นที่ประทับสมเด็จพระองค์น้อย (สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้านิมิตนาถ กรมขุนอนุรักษ์เดชาติยนารี)

ห่างออกไปอีกไกลพอสมควร มีอีกตำหนักหนึ่งอยู่ในเขตรั้วเดียวกัน

ทั้งหมดเป็นหญิงล้วน

ชั้นนอก - เป็นที่อยู่ของหม่อมราชวงศ์ฉายฉาน ศิริวงศ์ ต่อมา
รับราชการได้เลื่อนเป็นหม่อมศิริวงศ์วรวัฒน์ ควบคุมวังชั้นนอก
ทั้งหมด

มีคุณเจ้ากรม คุณปลัดกรม มหาดเล็ก คนขับรถ คนงาน
ทั้งกำแพงวังชั้นใน-ชั้นนอก ทุกคนมีหน้าที่ทำงานต่างกัน
ไม่มีคนอยู่เฉย ได้รับเงินเดือนถ้วนหน้ากัน ใครทำหน้าที่อะไรบ้าง
จะไปกระจ่างเอาในเรื่องที่เขียนต่อไป

คำว่า 'ข้าพเจ้า' ในเรื่องทุกเรื่องที่จะเล่าต่อไป ต้องใช้คำว่า
เรื่องเล่า เพราะเอาเรื่องจริงของชีวิตที่อยู่ร่วมกันในวังมาเล่าให้
คนรุ่นหลังที่ไม่เคยพบเคยเห็นได้ฟังกัน

ข้าพเจ้ามาอยู่ในวังได้ก็เพราะท่านย่าไปขอข้าพเจ้าจากพ่อแม่
เอามาเลี้ยง ตั้งแต่ข้าพเจ้ามีอายุได้ ๑ ขวบ แล้วมอบให้หม่อมเจ้าหญิง
แย้มเยี่ยม สิงหรา เป็นผู้เลี้ยงดูข้าพเจ้ามาจนโตเป็นสาว

ข้าพเจ้าจึงมีเรื่องในวังมาเล่าให้ท่านฟังตามที่พบเห็นจะเจอมา
จึงขอเป็นนักเล่า ไม่ใช่ชนักเขียน

ข้าพเจ้าเป็นนักเขียนกับเขาไม่ได้เด็ดขาด ด้วยเขียนเรื่องไม่เป็น
พูดจาไม่เข้าท่า เรื่องเล่าของข้าพเจ้าไม่มีต้นไม่มีปลาย นึกอะไรได้
ก็เล่าอ่านั้น แล้วจบในตอนเดียวกัน ไม่ต้องอ่านให้ติดต่อกัน

ท่านอ่านอย่ามาเอาสำนวนโวหาร เอาอะไรดีนักดีหนา กับ
คนแก่หม่อม อายุ ๘๐ ปีแล้ว เล่าให้ท่านฟังรู้เรื่องมั่ง ไม่รู้เรื่องมั่ง
จับต้นชนปลายไม่เป็นระเบียบ

ว่าไปแล้วก็อายนักเขียนที่ท่านเป็นนักเขียนจริงๆ ชื่อเสียงโด่งดัง
อ่านแล้วท่านช่วยให้อภัยแก่นักเล่าอย่างข้าพเจ้าด้วยก็แล้วกัน

นี่แหละ 'ข้าพเจ้า' คือตัวหม่อมหลวงเนื่อง นิลรัตน์ ตัวจริงละ
ไม่ใช่ตัวปลอม

สวัสดิ์ทุกท่าน
เนื่อง นิลรัตน์

๑

วันนี้วันอาทิตย์ ตื่นเช้าขึ้นมาแสนจะดีใจ ไม่ต้องไปโรงเรียน ด้วยมีเสื้อคอกระเช้าเย็บค้างอยู่ ๒ ตัว จะได้ทำให้เสร็จ

อากาศก็แจ่มใส รู้สึกจิตใจชื่นบานหลังจากที่หดหู่หงอยเหงามา ๓-๔ วันแล้ว

ฝนตกหามรุ่งหามค่ำ ตกมากมั่งน้อยมั่ง ไม่มีเวลาขาดเม็ด เสื้อผ้าตากในห้องเหม็นอับด้วยไม่ได้แดด วันนี้คงเป็นวันที่เสื้อผ้าจะหอมแดดกันมั่งละ

กำลังคิดเพลิน แม่ผีนคนรับใช้หม่อมเจ้าหญิงโอภาส นั้นทวัน เดินมาหยุดอยู่ตรงหน้าข้าพเจ้าแล้วว่า

"วันนี้ดิฉันจะต้มผ้าลายของท่านด้วยเครื่องหอม มันเหม็นอับ เพราะไม่ได้แดดมาหลายวันแล้ว"

ว่าแล้วก็เอาเตาถ่านที่หิ้วมาวางลงที่มุมเรือน เอาผ้าลายผ้าผืนที่เอาแขนหนีบมาหลายผืนวางลง บ่นต่อไปว่า

"ผ้าถุงโจงกระเบนของคุณๆ ทั้งสามคนเหม็นอับ เลยเอามาต้มหอมเสียพร้อมกันเลย"

ว่าแล้วก็เดินกลับไปหิ้วกะละมังใหญ่มาวางลง

คุณๆ ทั้งสามคนนี้ แกหมายถึง

- หม่อมราชวงศ์เกื้อกมล นั้นทวัน

- หม่อมราชวงศ์กอกแก้ว นันทวัน

เป็นหลานท่านโอภาส ทั้งสองคนเป็นข้าหลวงรุ่นใหญ่

คุณเกื้อกมล เป็นข้าหลวงในสมเด็จพระเจ้าฟ้ามาลินีนภดารา
กรมขุนศรีสัชนาลัยสุรกัญญา (สมเด็จพระหญิงพระองค์กลาง)

คุณกอกแก้ว เป็นข้าหลวงสมเด็จพระเจ้าฟ้านิภานภดล กรมขุนอุทองเขต
ขัตติยนารี (สมเด็จพระหญิงพระองค์น้อย)

ส่วนอีกหนึ่งคน หม่อมราชวงศ์สุภาพพัฒน์ นันทวัน
เป็นน้องคนเล็ก ไม่ได้ถวายตัวเป็นข้าหลวงเจ้านายพระองค์ใด
ท่านโอภาสผู้เป็นอาเฝ้าไว้เป็นแม่บ้านคอยปรนนิบัติดูแลท่าน

จึงทุกคนย่อมเป็นนายของแม่ผีน

ข้าพเจ้าฟังแม่ผีนพูดก็ชอบใจ อยากจะดูวิธีต้มเครื่องหอม
เอาไปสอนให้แม่เอมกับแม่จำเนียร คนของท่านย่า หัดต้มผ้าให้ท่านย่า
กับของข้าพเจ้า และของคุณศรีคำด้วย จึงพูดกับแม่ผีนว่า

"ต้มผ้าของข้าพเจ้าให้ดูเป็นตัวอย่างสองผืนจะได้ไหม จะได้
เอาไปสอนแม่เอม"

แม่ผีนตกลงทันที

ข้าพเจ้าก็รีบเดินไปเรือน จะไปเอาผ้าลาย เจอท่านอา
เดินกลับมาจากห้องเครื่อง ท่านอาว่า

"รีบเดินลูกลูลูกกลนจะไปไหน วันนี้มีงานให้ท่านะ เครื่องว่างวันนี้
ใช้เมี่ยงลาว ข้าวตังฉันทอดใส่ขวดโหลอัดไว้แน่นแล้ว ตัวเมี่ยงลาว
แก้ทำได้ ช่วยทำแทนให้ด้วย ฉันรู้สึกเหมือนจะเป็นไข้ ต้องขอมาเรือน
จะนอนพัก"

'เอาอีกแล้ว ซวยตามเคย' ข้าพเจ้าคิดในใจ จะไปดูเขาต้มผ้า
มีเรื่องมาขัดจังหวะจนได้

แต่ไม่เป็นไร เครื่องว่างกว่าจะใช้ตั้งบายสามโมง เที่ยงไปทำ
ก็ทันถมเถ

เลยวิ่งขึ้นเรือนไปหยิบผ้าลายตัวเก่งมา ๒ ผืน ส่งให้แม่ผิน
เห็นเขากำลังก่อไฟ เอากะละมังใหญ่ขึ้นไปตั้ง ตักน้ำใส่ครีงกะละมัง
หยิบเศษไม้สีขาวยาวแข็งเป็นเส้นผอยใส่ลงไป ข้าพเจ้าถามว่า

"อะไร"

แม่ผินบอกว่า

"นี่แหละต้นชะลูดหอม เป็นต้นไม้ที่มีดอกสีขาวช่อเล็กๆ
หอมมาก ก็ดอกชะลูดที่เธอเก็บมาอบแพรหม่อนนั้นไง ในวังก็มีต้น
มันปลูกอยู่หลังเขาดินเป็นดงไป"

ข้าพเจ้าก็ถามว่า

"นี่แม่ผินไปขโมยตัดต้นมันมารึ"

แม่ผินตกใจว่า

"แล้วกัน มาหาว่าไปขโมยตัด เดียวก็หวายลงหลังดอก อีชั้น
ซื้อมาจากร้านขายเครื่องยาไทยที่เทเวศร์เมื่อวานนี้เอง ห่อนี้แหละ
ตั้ง ๓ สตางค์ ใครจะกล้าไปแตะต้องดอกไม้ไปไม้ในวังนี้ได้ ด้วยรู้ว่า
พระวิมาดาเธอท่านทรงหวงแหนอย่างกะอะไร ขึ้นไปขโมย
จะได้ไม่มีที่ซุกหัว"

แล้วแม่ผินก็เอามือล้วงลงไปในถุงกระดาศ คั่วกเอาเม็ดเล็กๆ
สีน้ำตาล ขนาดเม็ดถั่วขึ้นมาเต็มกำมือ โรยลงไปในอ่างน้ำชะลูด

ข้าพเจ้าถามว่า

"ถั่วอะไร"

แม่ผินว่า

"ไม่ใช่ถั่ว เม็ดนี้เรียกลูกซัด พอต้มลงไปในน้ำเดือด มันจะ

คายยางออกมาเป็นเมือกกลิ่นเหม็นๆเหมือนแป้ง แล้วก็ม่กลิ่นหอมด้วย ทำให้ผ้านุ่มแข็งตัวเหมือนลงแป้ง เวลาตากแห้งแล้วเอาไปรีดผ้าจะเป็นมันเงาวัวบเหมือนเอาหอยโข่งมาขัดทีเดียว"

แล้วแม่ผีนก็ให้ข้าพเจ้าช่วยเอาไม้ลงไปแช่ กลับผ้าในอ่างให้ทั่วผืนดีแล้วก็เอามาขึ้น เอาผืนอื่นใส่ลงไปแทน ทำเช่นนี้จนผ้าหมดกองน้ำแห้งก็เติมน้ำลงไป

ดูเสร็จสิ้นเรื่องก็รีบมาห้องเครื่องมาทำเหมียงลาว คลุกตัวเหมียงลาวเสร็จ ก็ไปล้างใบเหมียงในโหลมาแช่น้ำมะขามเปียกให้มีรสเปรี้ยว แล้วห่อตัวเหมียง

คนโดยมากไม่รู้จักรว่าเหมียงลาวตัวจริงนั้นเป็นอย่างไร เห็นชื่อแต่เหมียงลาวตัวปลอมกินกันตามท้องตลาด คนทำสาकुขายเขาก็เอาไส้สาकुทำเป็นเหมียงลาว ไส้สาकुที่ขายมีหัวใช้ไปกับถั่วลิสงเคียงกับน้ำปลาน้ำตาลให้เหนียว ใครซื้อสาकुก็เอาไส้นั้นแหละปั่นสาकु ใครซื้อเหมียงลาวก็เอาไปผักราดตองมาห่อไส้นั้นแหละ ขายไปเป็นเหมียงลาว

คนไม่เคยกินของจริงก็กินกันไป ช่างไม่เฉลียวใจว่าเหมียงทำไมไม่มีรสเปรี้ยว แล้วไม่มีกลิ่นหอมเจียว กระเทียมเจียว ชিং

พอดีกัน คนขายก็ทำไม่เป็น คนซื้อก็กินไม่เป็น

เคยได้ไปกินเหมียงลาวในงานวันคล้ายวันประสูติพระองค์หญิงวิมลฉัตร ที่ในวังของท่าน ใครหนอเป็นผู้ทำเหมียงลาว กินเข้าไปแล้วอร่อยเหมือนที่ตำหนักพระวิมาดาเธอ

อย่างนี้สิ กรุงศรีอยุธยาจึงไม่สิ้นคนดี ขอสรรเสริญไว้ด้วย

ข้าพเจ้าทำเหมียงลาวเสร็จ ก็ยกขวดข้าวตังทอดกับจานเหมียงส่งเข้าไปในกรงลวดใหญ่ ให้แม่เฉลย-เจ้าหน้าทีจัดเครื่อง แล้วข้าพเจ้าก็ออกจากห้องเครื่องเดินเอื่อยๆมานั่งเล่นที่ท่าน้ำคุณพระเลื่อน

ในคลองน้ำใสเห็นปลาชิวว้ายิบๆในน้ำ สองฝั่งคลองมีไม้ต้นไม้ดอก
ปลูกงดงาม ออกดอกสีต่างๆแลดูงามตา

เหลียวไปเห็นพื้มอญเก่งมาก ถ้าไม้ต้นไหนมีดอก แล้ว
ดอกของต้นนั้นเป็นที่โปรดปราน พระวิมาดาเธอจะทรงสั่งให้พื้มอญ
วาดรูปลงสีให้เหมือนของจริง เขียนเสร็จนำมาถวายทอดพระเนตร
ไม่เหมือนเอากลับไปเขียนใหม่จนกว่าจะเหมือน

บางรูปดอกไม้เขียนยาก ลงสียาก ก็เขียนไปร้องไห้ไปด้วย
แล้วต้องรีบเขียนให้เสร็จในวันเดียว มิฉะนั้นดอกไม้จะโรย
ชานาญเข้านักหนาจนต่อมาเขียนแล้วเอามาวางตั้งดู ไม่รู้ว่า
ดอกปลอมหรือดอกจริง

รูปวาดผลงานของพื้มอญทั้งหมดเก็บไว้จนบันปลายชีวิต
พื้มอญได้มอบให้กับวิทยาลัยครูสวนสุนันทาจัดไว้ในพิพิธภัณฑ์

ชั่วชีวิตพื้มอญได้ยึดตำแหน่งคนโปรดอย่างยิ่งของสมเด็จพระ
พระองค์น้อย ได้ประทานเครื่องเพชรเยาะ

ข้าพเจ้าเห็นพื้มอญนั่งอยู่บนแคร่หน้าเรือน ก็ถามว่า

"ทำไมพื้ไม่ขึ้นไปบนตำหนัก"

พื้มอญว่า

"เป็นไข้หวัด ไม่สบายมาหลายวัน วันนี้ค่อยดีขึ้นมาก บางที
พุงนี้จะขึ้นเฝือก แกมานั่งหาเรื่องอะไรแถวนี้อีกล่ะ"

ข้าพเจ้าว่า

"แหม---พื้ว่ายังกะเป็นนักเลงหัวไม้ทั้งนั้นแหละ ทำเครื่องว่างเสร็จ
ก็เลยมาตากลมให้หายเหนื่อย พื้เจ็บแล้วหายเร็ว เพราะกินยาเขียว
ของท่านยาแก้ไข้ไหมล่ะ"

พื้มอญว่า

"บ๊าละซี เจ็บจนนอนแบ็บ น้ำเลือนเอาหลวงพินิจเข้ามารักษา
จึงหายเร็ว"

ข้าพเจ้านั่งคุยกับพื้มอญ ตาก็เลื้อบไปเห็นปลาชิวลอยเป็นแพ
เหนือน้ำมากมาย ใจคิดแว็บขึ้นมาถึงปลาส้ม ถ้าได้มาทำปลาส้มกิน
อร่อยนักหนา

ออกวิ่งกลับมาเรือน เจอคุณวงศ์สินธุ์ กระซิบเล่าให้ฟัง
ชวนกันไปเอาปลาซีที่เขาครอบกับข้าวนักเรียนที่โต๊ะมา ๑ ปลา แล้ว
เดินเข้าห้องเครื่อง ไปเทน้ำมันดำที่เขาทิ้งแล้วมา ๑ ถ้วย (ข้าพเจ้า
เข้าออกในห้องเครื่องได้ตลอดเวลาเพราะเป็นหลานนายห้องเครื่อง)

ได้ของครบ ก็รีบกลับมายังทำน้ำคุณพระเลือน พบพื้มอญ
ก็ยังนั่งอยู่ที่เก่า พื้มอญว่า

"นี่พวกแกจะทำอะไรกัน เดี่ยวน้ำเลือนลงมาจากบนตำหนัก
เห็นเข้าเถอะ โดนฟ่อง ท่านยาตีตายเลย กฎของวังเขาห้ามตกปลา
รู้ไหม"

ข้าพเจ้าเถียงว่า

"ก็ไม่ได้ตกนี่ ซ้อนต่างหาก"

พื้มอญว่า

"นั่นแหละ เถียงไปข้างๆคูๆ ฉันไปละ ไม่นั่งอยู่ตรงนี้ดอก
ซีเกียจเป็นพยาน"

ว่าแล้วพื้มอญก็ลุกเข้าเรือนไป ข้าพเจ้ารีบเอาน้ำมันดำเทลงไป
ลอยอยู่เหนือน้ำ ปลาชิวขึ้นมากินกันเป็นแพ เราสองคนช่วยกัน
เอาปลาซีซ้อน ดิดขึ้นมากล็ก กวาดลงในกระป๋อง

ได้มากพอแก่ความต้องการแล้ว ก็ชวนกันมานั่งแอบอยู่
หลังเรือนท่านยา นำปลาตัดหัวออก ขอดเกล็ด ฝ่าท้องล้างสะอาด

ใส่ขามไว้ ให้คุณวงศ์สินธุ์นั่งเฝ้า

ข้าพเจ้าเอาฝาชีมาคั้น เอาเกลือป่นมาเคล้าปลา กลับไป
ควักกระเทียมที่เขাপอกไว้แล้วมาหนึ่งกำมือ เอาพริกไทยมาหยาบมือ
โขลกรวมกับกระเทียมให้ละเอียด

ควักข้าวสุกในหม้อมา คะเนตูปลาสตหนึ่งจาน ใช้ข้าวสุก
สองจาน เอาพริกไทย กระเทียม ที่ตำมาเคล้ากับปลาและข้าวสุก
ให้เข้ากัน

ให้คุณวงศ์สินธุ์ไปตัดใบตองแก่ที่ต้นข้างเรือนท่านย่ามา ๔ ยอด
ฉีกใบตองให้หนาหลายๆ ชั้น ห่อปลาที่เคล้าไว้ให้แน่นเป็นรูปสี่เหลี่ยม
แบนๆ แล้วเอาไปวางที่ลานซีเมนต์กลางแดด เอาครกหินทับไว้ให้หนัก

ทิ้งไว้ ๓ วัน จะมีน้ำไหลออกมาจากห่อใบตอง เอามาแก้มดู
ถ้าไม่เปรี้ยว ไม่เค็ม ก็ห่อไว้ใหม่อีกสัก ๒ วัน ได้ที่ดีแล้ว จะมี
กลิ่นหอมน่ากิน แม้ก้างในตัวปลาก็จะนิ่มเป็นสำลี แก้ออก เอาใส่จาน

ไปห้องเครื่อง หยิบฉวยเครื่องกินกับปลาต้ม มีซิง ถั่วลันเตา
ต้นหอม ใบทองหลาง ต้องให้คุณวงศ์สินธุ์ไปเก็บใบทองหลาง
เพราะต้นมันปลูกติดอยู่กับห้องเครื่องหวาน

ข้าพเจ้าไม่กล้าไปเก็บ กลัวเจอคุณบุญเอื้อ (หม่อมราชวงศ์
บุญเอื้อ ลดาวัลย์) หลานพระวิมาดาเธอ เป็นนายห้องเครื่องหวาน
ซึ่งเป็นคู่แค้นเก่าของข้าพเจ้า

คุณบุญเอื้อเป็นคนอ้วนมโหฬาร ตัวใหญ่เท่าตุ่มซีเมนต์
ขาแต่ละข้างเท่าไหกระเทียม เป็นคนผิวขาว ไม่เคยยิ้มหรือหัวเราะ
กับใครเลย ไม่คบหาสมาคมกับใคร ไม่มีเพื่อนฝูง วันหนึ่งๆ
ไม่เคยเห็นเดิน เห็นแต่นั่งประจำอยู่บนแคร่ใหญ่ คงจะเดินไม่ใคร่ไหว

ข้าพเจ้ากล่าวถึงรูปโฉมคุณบุญเอื้อแม่เพียงแค่นี้ ถ้าเธอ

มาได้ยินเข้า ข้าพเจ้ามีหวังถูกหาที่ใหญ่เท่าใดกระเทียมของเธอ ยกขึ้นเหยียบข้าพเจ้าแบนแต่ ตายหยังเขียดเลย

คุณวงศ์สินธุ์ไปเก็บใบทองหลวง คุณบุญเอื้อไม่เห็น แต่กลับเป็นแม่ขนมต้มลงมาจากบนตำหนัก เห็นคุณวงศ์สินธุ์ป็นอยู่บนต้นทองหลวง ก็ทำเสียงเขี้ยวปรามว่า

"ปีนขึ้นไปทำไมบนต้นไม้ เตียวตกลงมาคอกหักตาย"

คุณวงศ์สินธุ์ว่า

"มาเก็บใบใส่เครื่อง จะมีอะไรไหม"

แม่ขนมต้มค้อนให้ แล้วว่า

"ใส่เครื่องก็แล้วไปซี ทำไมไม่ให้คนงานมาเก็บ อยากจะชนด้วยนั้นแหละ"

ว่าแล้วแกก็ขึ้นเรือนไป คุณวงศ์สินธุ์เก็บเสร็จ รีบหนี กลัวคุณบุญเอื้อ มาเห็นเข้า

เมื่อข้าพเจ้ายังเล็กอยู่ ท่านย่าให้ไปเรียน ก ไก่ ข ไข่ กับคุณบุญเอื้อเป็นการเริ่มต้น ถ้าข้าพเจ้าอ่านตัวไหนผิด จะถูกหยิกอย่างเจ็บปวดในทันที ไม่ใช่ตีด้วยไม้บรรทัด คงกลัวได้ยินไปถึงท่านย่า เลยใช้หยิกเอา ไม่ชอบหยิกตามแขน ขา ล้วงมือมาหยิกที่ขาอ่อนในร่มผ้า เจ็บเข้าไส้เลย

โดนหยิกซ้ำซากอย่างนี้ทุกวัน จนเนื้อตรงนั้นเกิดการชำแล้วซ้ำอีก อักเสบกลายเป็นหัวฝี ต้องหยุดเรียนเพราะเดินไม่ได้

ท่านย่าท่านอาพากันซักถาม

"ทำไมเป็นฝีที่ขาอ่อน ไปทำอะไรมา"

ข้าพเจ้าจึงได้เล่าวิธีการของคุณบุญเอื้อให้ฟัง แล้วต่อเติม

ให้มากกว่าความเป็นจริงไปอีกนิดหน่อย

ท่านอา ก็ไปเอากระดาษฟางกับข้าวสุกมาตำรวมกัน แล้วพอกให้ ต่อมาฝีทำท่าจะแตก จึงเปลี่ยนยา เอาเม็ดต้อยติ่งมาแช่น้ำ แล้วปั้นแบนๆพอก

ยาขนานนี้ยอดเยี่ยมจริงๆ เล่นเอาหัวฝีหลุดออกมาทั้งยวง หนองออกมาเยอะเยอะ

อีก ๒-๓ วัน ก็หายเรียบร้อย

ท่านย่าจึงเปลี่ยนให้ไปเรียนหนังสือกับหม่อมพยอม หม่อมพยอมนี้เป็นครูสอนหนังสือข้าหลวงเล็กๆ ตัวจิ๋วที่เพิ่งเริ่มเข้าเรียน

ท่านย่าเป็นคนเก็บความรู้สึกเก่ง ท่านไม่แสดงอะไรให้ผิดปรกติกับคุณบุญเอื้อเลย

แต่ท่านอาโกรธคุณบุญเอื้อ ไม่ยอมพูดด้วยเลยแต่นั้นมา เรียกว่าโกรธกันจนตาย

ตัวข้าพเจ้าเห็นคุณบุญเอื้อที่ไร เหมือนเห็นยักษ์ ไม่ยอมเดินผ่านไปแถวห้องเครื่องหวานเลย

ทุกคนที่อยู่ในวังตลอดทั้งลูกจ้าง คนงานพวกกุลี ไม่ต้องหุงข้าวกินเอง มีข้าวของหลวงหุงแจกทุกวัน มีโรงหุงข้าวตั้งอยู่ท้ายวัง แจกข้าหลวงทั้งสามตำหนัก หุงด้วยกระทะใบบัวกลมใหญ่บ่อเริ่ม มีฝาชีสานด้วยไม้ไผ่เป็นฝาปิดปากกระทะ

เมื่อหุงข้าวสุก คดออกจากกระทะหมดแล้ว ข้าวที่ติดกันกระทะ ก็กลายเป็นข้าวตัง ทิ้งให้สุกดี แล้วก็เอามีดลงไปตัดในกระทะ ให้เป็นแปดชิ้นใหญ่ เรียกว่าข้าวตังหนึ่งกระทะ ชื่อขายกันเองอยู่ในวัง

ใครอยากกินข้าวดังก็ไปซื้อได้ กระทะละ ๓ สตางค์ จัดว่าแพงชะมัด แต่ถ้าเบิกมาทำเครื่อง ก็ไปเบิกเอาเฉยๆ ไม่ต้องซื้อ

พี่เรณู (นางสาวเจริญ) เป็นหัวหน้าควบคุมการทำสวน เกี่ยวกับต้นไม้ดอกไม้ทั้งวัง เป็นผู้มีหน้าที่ขายข้าวดังด้วย แกเก็บข้าวดังไว้ในห้องต่างหาก ลั่นกุญแจตลอดเวลา มีผู้มาซื้อต้องไปหยิบให้เอง

การหุงข้าวแฉกทั้งวังนี้ แฉก ๒ มื้อ เข้ากับเย็น ใครไม่ออกไปรับแฉก ก็ซื้อข้าวสารมาหุงกินเอง

ที่เรือนท่านยายยังต้องไปรับข้าวแฉก ผู้ที่จะซื้อกินเองหายากมาก

หม่อมเพื่อนมีหน้าที่ควบคุมคลังข้าวสาร ซ้อนเป็นกระสอบๆ ตั้งสูงน่าดู เหมือนตามร้านขายข้าวสาร คุณทั้งคนงานหุงข้าวกระเทาะรูปร่างอ้วน ผิวดำ สะดือโป้เป็นรูใหญ่ ขนาดเอาลูกมะนาวใส่เข้าไปในรูสะดือได้ ทุ่งผ้าลายโจงกระเบน เอาชายพกไว้ต่ำกว่าสะดือ จึงเห็นสะดือได้ชัดเจน ไม่ใส่เสื้อ ใช้หม้อผ้าแถบ

เรือนหม่อมเพื่อนปลูกอยู่สุดกุ้งฟ้าวร้องท้ายวัง ใกล้กับห้องส้วม ที่พวกเรากลัวกันนักกันหนา แถ่นี้เป็นเขตปลดปล่อย เหมือนถูกปล่อยเกาะตัดทิ้งไปเลย เจ้านายตั้งแต่ชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไปจนถึงเจ้านายสูงสูดมณูษย์นั่งไขว่ ไม่มีพระองค์ใดจะเสด็จผ่านมาแถ่นี้เลย

หม่อมเพื่อนก็ไม่ได้ไปไหน เลยนั่งอยู่แต่กับเตากับกระทะตั้งแต่สาวจนแก่ เลยหมดโอกาสที่จะได้ชมพระบารมีกราบกรานเจ้านายเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ตนเองนั้นหาไม่ได้เลยในชาตินี้

พวกที่เขายู่ที่ห้องเครื่องควหาวน เขายังมีโอกาสได้หมอบกราบเวลาที่พระวิมาดาเธอเสด็จลงมาทอดพระเนตรดอกกล้วยไม้ไทยที่เกาะไว้กับต้นมะม่วง ปลูกอยู่เป็นแถวหน้าห้องเครื่อง ต้นฟ้าม่วย

ออกดอกช่อยาวสีม่วงสวยสด เสด็จลงมาทอดพระเนตรวันละ ๒-๓ เทียว
ทุกวันจนโรย

พวกห้องเครื่องถ้าแลเห็นแต่ไกลว่าเสด็จมา ควรหลบได้
เป็นหลบ เพราะความกลัว ถ้าหลบไม่ทัน ก็นั่งลงหมอบกราบลงไป
กับถนน กลัวจนตัวสั่นนั่งงอ รับสั่งถามอะไรก็ตอบไม่ถูก ด้วย
ความกลัวพระบารมีแทบช็อกตาย ถ้าไม่ทำความผิดก็ไม่เคยเห็น
กริ้วใคร คนมันกลัวกันไปเอง อันนี้ก็ถือว่าเพราะเกรงพระบารมี

ครั้งหนึ่ง พระวิมาดาเธอเสด็จมาเจี๊ยบๆ ที่จริงก็ไม่ควรจะเจี๊ยบ
ข้าหลวงติดตามมานับสิบ ข้าหลวงรุ่นกลางตามมา ๓ คน

หม่อมราชวงศ์อำภา อุไรพงษ์ เชิญหีบทองรองโต๊ะทอง
ใส่หมากพลู เรียกพานพระศรี

หม่อมราชวงศ์ศรีคำ ทองแถม เชิญบัวนพระโอษฐ์ทอง
(กระโถนบัวหน้าหมาก)

หม่อมราชวงศ์วงศ์สินธุ์ ทองแถม เชิญพานทองรอง
ผ้าซับพระพักตร์ (ผ้าเช็ดหน้า)

แล้วยังมีรุ่นเด็กๆ

หม่อมราชวงศ์วัฒนพันธุ์ ชมพูนุท เชิญพระกลด (ร่ม)

ตามมาด้วยเด็กรุ่นเล็กอีกหลายคน ไม่มีใครพูดจากันเลย
บรรยากาศจึงเงียบกริบ

ท่านย่าไม่รู้ตัว กำลังหิ้วไหน้ำปลาใบเล็ก เรียก 'ใหญ่' ออกมาจาก
ห้องเครื่อง จะเอาไปไว้กองล้าง ทอดพระเนตรเห็นเข้า รับสั่งว่า

"เจ้าครอกหญิงสบาย (คำว่า 'เจ้าครอก' สูงกว่าคำว่า 'ท่าน'
หม่อมเจ้าทั้งหมดในวังทรงเรียกท่านย่าองค์เดียว เพราะทรงยกย่อง
มาก) ทำไมต้องหิ้วของหนักมาเอง ฉันจ้างคนงานไว้ ไม่ได้ให้มา

นั่งกินนอนกิน ทำไมไม่รู้จักใช้"

ท่านย่าตลกใจมาก แพบึงไหแตก กราบทูลเสียงสั่นตกใจ
เต็มประดาว่า

"หม่อมฉันเห็นไกล้นิดเดียว เลยหิวมาเองเพคะ"

รับสั่งว่า

"นั่นแหละ แก่แล้วไม่เจียมตัว เดียวตายเสียเร็ว ไม่มีคนซื้อสตัย
อย่างนี้จะใช้"

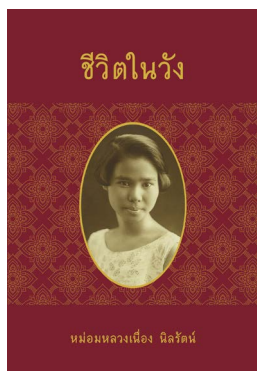
แล้วก็เสด็จเลยไป เล่นเอาแม่เฒ่าต้องละลายยาหอมมาถวาย
ท่านย่าแก้ใจสันไม่หาย

ส่วนท่านอาไม่ต้องพูดถึง ถ้าเห็นเสด็จมาแต่ไกล หลบว้าบ
เข้าไปในห้องเครื่อง เสด็จกลับแล้วจึงโผล่ออกมา ท่านอาว่านั่งอยู่
ไม่ได้ ถ้าทรงเรียก 'เจ้าเยื่อน' คำเดียว ชี้ขึ้นไปอยู่บนหัวชมอง
เชียวละ

ที่กลัวกันนักหนานี้ไม่รู้เป็นเพราะเหตุอะไร จะมีเหตุเดียวก็คือ
รักเคารพ เทิดทูนมากเหลือเกิน ไม่ว่าสิ่งใดไม่ยอมทำให้ขัดพระทัย

ข้าพเจ้าก็ถ่ายทอดเลื่อมรักเจ้ามาไว้เต็มประตู ขึ้นชื่อว่า
เป็นเจ้านาย จะรู้จักหรือไม่รู้จัก ก็เคารพเทิดทูนไว้ทุกพระองค์
พวกอยู่ในวังมีความรู้สึกอย่างนี้ทุกคน ทั้งอบรมลูกหลานให้รักเจ้า
ต่อๆ ไปด้วย

(ติดตามอ่านต่อไปได้ในฉบับเต็ม)

ติดตามความสนุกเพิ่มเติมได้ที่

<http://store.jamsai.com/8859305107943.html>